

سورة الاحقاف

دانشگاه شهید چمران اهواز

۹۳۷۹۱۰۳۲

دانشگاه شهید چمران اهواز
دانشکده دامپزشکی

پایان نامه دکتری عمومی دامپزشکی

عنوان:

مقایسه مقادیر سرمی هورمون‌های تیروئیدی سگ‌های مهاجم

و غیر مهاجم

استاد راهنما:

دکتر رضا آویزه

استاد مشاور:

دکتر سید رضا فاطمی طباطبایی

نگارش:

نیلوفر شایگان

بهمن ماه ۱۳۹۳

بسمه تعالی

دانشگاه شهید چمران اهواز

دانشکده دامپزشکی

(نتیجه ارزشیابی پایان نامه‌ی دکتری عمومی)

پایان‌نامه‌ی خانم نیلوفر شایگان دانشجوی رشته دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی به شماره

دانشجویی ۸۷۷۹۲۶ تحت عنوان مقایسه مقادیر سرمی هورمون‌های تیروئیدی سگ‌های مهاجم

و غیر مهاجم، جهت اخذ مدرک دکتر عمومی دامپزشکی در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۲۹ توسط هیأت محترم

داوران مورد ارزشیابی قرار گرفت و با درجه ممتاز به تصویب رسید.

امضا	سمت	مرتبۀ علمی	اعضای هیأت داوران	
	استاد راهنما	استاد	دکتر رضا آویزه	۱
	استاد مشاور	دانشیار	دکتر سید رضا فاطمی طباطبایی	
	استاد داور	استادیار	دکتر میثاق جلالی	
	استاد داور	استادیار	دکتر زهره قطب الدین	
	استاد ناظر	استادیار	دکتر شیما حسینی‌فر	
	مدیر گروه	دانشیار	دکتر مهرزاد مصباح	۲
	معاون پژوهشی دانشکده	دانشیار	دکتر محمدحسین راضی جلالی	۳
	مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه	استاد	دکتر عبدالرحمن راسخ	۴

گواهی صحت و اصالت

عنوان پایان نامه: مقایسه مقادیر سرمی هورمون‌های تیروئیدی سگ‌های مهاجم و غیر مهاجم
اینجانب نیلوفر شایگان دانشجوی دکترای عمومی رشته دامپزشکی دانشکده دامپزشکی دانشگاه شهید
چمران به شماره دانشجویی ۸۷۷۹۲۶ تحت راهنمایی دکتر رضا آویزه و مشاور دکتر سید رضا فاطمی
طباطبایی گواهی می‌دهم که:

- ۱- تحقیقات ارائه شده در این پایان‌نامه حاصل مطالعات علمی و عملی شخص اینجانب بوده و صحت و اصالت تمام مطالب مندرج در آن را تأیید می‌کنم.
 - ۲- در صورت استفاده از آثار دیگران، مشخصات کامل آن‌ها را در منابع ذکر نموده‌ام.
 - ۳- تاکنون مطالب درج شده در این پایان‌نامه، توسط اینجانب یا شخص دیگری به منظور اخذ هر نوع مدرک یا امتیازی به هیچ مرجعی تسلیم نشده و بعدازاین نیز نخواهد شد.
 - ۴- در تدوین متن پایان‌نامه، شیوه‌نامه مصوب دانشکده را رعایت نموده‌ام.
 - ۵- کلیه حقوق معنوی این اثر به دانشگاه شهید چمران تعلق داشته و مقالات مستخرج از آن، ذیل نام دانشگاه شهید چمران اهواز (Shahid Chamran University of Ahvaz) به چاپ خواهد رسید.
 - ۶- حقوق معنوی تمامی افرادی که در این پایان‌نامه تأثیرگذار بوده‌اند (اساتید راهنما و مشاور) در مقالات مستخرج از آن رعایت خواهد شد.
 - ۷- در صورت استفاده از موجودات زنده یا بافت‌های آن‌ها، کلیه ضوابط و اصول اخلاقی مندرج در منشور موازین و اصول اخلاق پژوهش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رعایت شده است.
- در صورت اثبات تخلف از مندرجات فوق، مسئولیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص حقیقی و حقوقی و مراجع ذیصلاح بر عهده اینجانب بوده و دانشگاه شهید چمران هیچ مسئولیتی بر عهده نخواهد داشت. همچنین در صورت تضییع حقوق و منافع دانشگاه، حق پیگیری موضوع در مراجع ذیصلاح و اعمال قوانین مربوطه برای دانشگاه شهید چمران در حال و آینده محفوظ بوده و اینجانب مسئول پرداخت کلیه خسارات وارده خواهم بود.

نیلوفر شایگان

۱۳۹۳/۱۱/۲۸

مالکیت نتایج و حق نشر

کلیه حقوق معنوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، برنامه‌های رایانه‌ای، نرم‌افزارها و تجهیزات ساخته شده) به دانشگاه شهید چمران تعلق داشته و بدون اخذ اجازه کتبی از دانشگاه قابل واگذاری به غیر نیست. استفاده از اطلاعات و نتایج این پایان‌نامه بدون ذکر مرجع مجاز نیست.

تقدیم به

عزیزترین های زندگیم

پدر و مادر مهربانم

شکر و سپاس

از اساتید راهنا و مشاور کرامت‌دور و بزرگوارم جناب آقای دکتر آویزه و دکتر فاطمی طباطبائی که همواره با صبر و مهربانی مرا راهنمایی نموده و مرا مرمون لطف و محبت خود قرار داده اند کمال شکر و قدردانی را دارم.

از اساتید محترم سرکار خانم های دکتر جلالی و دکتر قطب الدین که زحمت داوری این پایان نامه را تقبل کردند و سرکار خانم دکتر حسینی فر، کمال شکر و قدردانی را دارم.

بجانب تقدیر و تشکر می‌کنم از اساتید محترم خانم دکتر جلالی و دکتر مصلی نژاد که همواره حامی و پشتیبانم بوده و در طول این دوره تحصیلی افتخار ساگردیشان را دارم.

فصل اول: مقدمه و هدف	۳
فصل دوم: مروری بر منابع	۹
الف-تهاجم	۱۱
الف-۱- تعریف	۱۱
الف-۲-عوامل مؤثر در خشونت سگ‌ها	۱۵
الف-۳-انواع تهاجم	۱۶
الف-۳-۱-تهاجم مربوط به سلطه	۱۶
الف-۳-۲-تهاجم ارضی	۱۶
الف-۳-۳-تهاجم ناشی از ترس	۱۶
الف-۳-۴-تهاجم سگ‌های مادر	۱۷
الف-۳-۵-تهاجم ناشی از تغییر مسیر	۱۷
الف-۳-۶-تهاجم ناشی از مالکیت	۱۷
الف-۳-۷-تهاجم حین بازی	۱۷
الف-۳-۸-تهاجم حین شکار	۱۸
الف-۳-۹-تهاجم ناشی از درد	۱۸
الف-۳-۱۰-تهاجم بین دو سگ	۱۸
الف-۳-۱۱-تهاجم آموزش داده‌شده	۱۹
الف-۳-۱۲-تهاجم غذایی	۱۹

- الف-۳-۱۳- تهاجم به افراد آشنا ۱۹
- الف-۳-۱۴- خشم قفس ۲۰
- الف-۳-۱۵- اضطراب از جدایی ۲۰
- الف-۳-۱۶- دیگر علل تهاجم ۲۰
- الف-۴- تشخیص ۲۱
- ب- تاریخچه ۲۱
- ج- آناتومی غده تیروئید ۲۶
- ج-۱- تاریخچه غده تیروئید ۲۶
- ج-۲- جنین‌شناسی غده تیروئید ۲۷
- ج-۳- کالبدشناسی غده تیروئید ۲۷
- ج-۳-۱- خون‌رسانی غده تیروئید ۲۸
- ج-۳-۲- عصب‌رسانی غده تیروئید ۲۸
- ج-۴- بافت‌شناسی غده تیروئید ۲۹
- ج-۵- عملکرد فیزیولوژیک غده ۳۰
- ج-۵-۱- چگونگی ساخت و متابولیسم هورمون‌های تیروئیدی ۳۰
- ج-۵-۱-۱- جذب یدید از طریق دستگاه گوارش ۳۰
- ج-۵-۱-۲- جذب انتخابی یدید به وسیله سلول‌های تیروئیدی ۳۱
- ج-۵-۱-۳- اکسیداسیون یدید ۳۱
- ج-۵-۱-۴- یددارشدن واحدهای تیروئینی مولکول تیروگلوبولین ۳۱

- ج-۵-۱-۵- انتقال هورمون‌های تیروئیدی ۳۲
- ج-۵-۱-۶- ورود هورمون‌های تیروئیدی به سلول ۳۲
- ج-۶- اعمال فیزیولوژیک هورمون‌های تیروئیدی ۳۳
- ج-۶-۱- اثرات حرارت زایی ۳۳
- ج-۶-۲- اثرات متابولیک هورمون‌های تیروئیدی ۳۴
- ج-۶-۳- متابولیسم پایه‌ی بدن ۳۵
- ج-۶-۴- تنظیم و اثرات برخی عوامل محیطی و غیر محیطی بر هورمون‌های تیروئیدی ۳۸
- د- اختلالات و بیماری‌های غده‌ی تیروئید ۳۹
- د-۱- هیپوتیروئیدیسم ۳۹
- د-۲- نئوپلازی تیروئید و هیپرتیروئیدیسم ۴۲
- فصل سوم: مواد و روش کار ۴۵**
- الف- مواد و وسایل مورد نیاز ۴۷
- الف-۱- وسایل مورد استفاده ۴۷
- الف-۲- مواد مورد نیاز ۴۸
- ب- روش کار ۴۸
- ب-۳-۱- حیوانات مورد مطالعه ۴۸
- ب-۳-۲- جمع‌آوری نمونه‌های سرم ۴۹
- ب-۳-۳- روش اندازه‌گیری هورمون‌های تیروئیدی ۵۱
- ب-۳-۴- آماده‌سازی مواد مورد نیاز ۵۲

ب-۳-۴-۱- آماده‌سازی محلول شستشو	۵۲
ب-۳-۴-۲- آماده‌سازی محلول کونژوگه	۵۲
ب-۳-۴-۳- آماده‌سازی ران کنترل	۵۲
ب-۳-۴-۴- آماده‌سازی نمونه‌های سرم	۵۳
ب-۳-۵- مراحل انجام آزمایش الایزا	۵۳
ج- تجزیه و تحلیل داده‌ها	۵۴
فصل چهارم: نتایج	۵۵
الف- نتایج بالینی	۵۷
ب- نتایج هورمون شناسی	۵۸
فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری	۶۵
پیشنهادات	۷۹
منابع	۸۱
چکیده انگلیسی	۹۱

جدول	فهرست جداول	صفحه
۳-۱-	فرم مخصوص اطلاعات سگ‌های آرام و ناآرام شهر اهواز	۵۰
۳-۲-	استانداردهای مرجع	۵۲
۴-۱-	توزیع فراوانی و درصد سگ‌های آرام و ناآرام ارجاعی به بیمارستان دامپزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز بر اساس جنس، سن و نژاد	۵۸
۴-۲-	میانگین \pm انحراف معیار، سطح احتمال و محدوده طبیعی غلظت تیروکسین تام و آزاد، تری‌یدوتیرونین تام و آزاد سگ‌های آرام و ناآرام ارجاعی به بیمارستان اهواز	۵۹
۴-۳-	میانگین \pm انحراف معیار و محدوده غلظت تری‌یدوتیرونین تام سرم سگ‌های آرام و ناآرام بر اساس سن، جنس و نژاد بر حسب نانو مول در لیتر	۶۰
۴-۴-	میانگین \pm انحراف معیار و محدوده غلظت تیروکسین تام سرم سگ‌های آرام و ناآرام بر اساس سن، جنس و نژاد	۶۱
۴-۵-	میانگین \pm انحراف معیار و محدوده غلظت تری‌یدوتیرونین آزاد سرم سگ‌های آرام و ناآرام بر اساس سن، جنس و نژاد	۶۲
۴-۶-	میانگین \pm انحراف معیار و محدوده غلظت تیروکسین آزاد سرم سگ‌های آرام و ناآرام بر اساس سن، جنس و نژاد	۶۳

صفحه	فهرست تصاویر	تصویر
۱۳	حالت گرفتن سگ در هنگام ترس	۱-۲
۱۴	حالت گرفتن سگ در هنگام ترس آمیخته با پرخاشگری	۲-۲
۱۵	حالت گرفتن سگ در پاسخ به محرک‌های مختلف اجتماعی	۳-۲
۴۸	دستگاه قرائت کننده الیزا	۱-۳
۵۴	مراحل اندازه‌گیری هورمون‌های تیروئیدی در نمونه‌های سرم به روش الیزا	۲-۳

چکیده

نام خانوادگی: شایگان	نام: نیلوفر	شماره دانشجویی: ۸۷۷۹۲۶
عنوان پایان نامه: مقادیر سرمی هورمون‌های تیروئیدی سگ‌های مهاجم و غیر مهاجم		
استاد راهنما: دکتر رضا آویزه		استاد مشاور: سید رضا فاطمی طباطبایی
درجه تحصیلی: دکترای حرفه‌ای		رشته: دامپزشکی
دانشگاه: شهید چمران اهواز		دانشکده: دامپزشکی
تاریخ دانش آموختگی: ۱۳۹۳/۱۱/۲۸		تعداد صفحه: ۹۱
کلید واژه‌ها: تهاجم، سگ، تیروئید، تیروکسین، تری‌یدوتیرونین		
<p>تهاجم فراوان‌ترین مشکل رفتاری در سگ‌ها برای ارجاع به کلینیک‌های حیوانات کوچک ایران می‌باشد. از آنجا که کم‌کاری غده تیروئید می‌تواند در ایجاد تهاجم تأثیر داشته باشد، این مطالعه به منظور تعیین ارتباط بین تهاجم در سگ‌ها و غلظت‌های سرمی تیروکسین تام، تیروکسین آزاد، تری‌یدو تیرونین تام و تری‌یدو تیرونین آزاد صورت گرفت. نمونه‌های خون از ۴۰ قلاده سگ مهاجم و ۴۰ قلاده سگ غیر مهاجم ارجاعی به بیمارستان دامپزشکی دانشگاه شهید چمران به علل معاینات عادی، واکسیناسیون و یا مشاوره اخذ گردید. نمونه‌های سرمی به روش الیزا ارزیابی شدند. آزمون آماری آنالیز واریانس دو طرفه جهت تخمین ارتباط بین مقادیر هورمون‌های تیروئیدی سرم و تهاجم، سن، جنس و نژاد سگ‌ها انجام شد. نتایج بدست آمده رابطه معنی‌داری را بین غلظت‌های هورمون‌های تیروئیدی در سرم و تهاجم سگ‌ها نشان نداد ($p \geq 0/05$). همچنین هیچ اختلاف معنی‌داری بین سگ‌های مهاجم و غیر مهاجم بر اساس جنس، سن و نژاد وجود نداشت ($p \geq 0/05$). مطالعات بیشتری با تعداد سگ‌های بیشتر، استفاده از سگ‌های واجد دیگر مشکلات رفتاری و مقایسه سگ‌های با رفتار مناسب و مهاجم در یک نژاد، برای روشن شدن رابطه بین عناصر تیروئیدی و تهاجم در سگ‌ها سودمند است.</p>		

فصل اول

«مقدمه و هدف»
،

فصل اول: مقدمه و هدف

"و هیچ جنبنده‌ای در زمین نیست و نه هیچ پرنده‌ای که با دو بال خود پرواز می‌کند، مگر آنکه آن‌ها نیز گروه‌هایی مانند شما هستند" (سوره انعام، آیه ۳۸).

انسان از دیرباز به دلایل مختلف، حیوانات را اهلی کرده و نزد خود نگاه داشته است. نگهداری از سگ‌ها نیز در همین راستا و با اهدافی نظیر نگهبانی، شکار، برقراری روابط عاطفی و پر کردن خلاءهای عاطفی ناشی از زندگی ماشینی بوده است. در کشور ما نیز شهروندان، رغبت روزافزونی به نگهداری از حیوانات خانگی به ویژه سگ‌ها نشان داده‌اند.

چالش بسیار مهمی که در زمینه‌ی نگهداری یک حیوان در محیط زندگی وجود دارد، بروز برخی رفتارها، حرکات و اعمال ناهنجار از سوی سگ‌هاست که بعضاً دردسر آفرین و آزاردهنده می‌شوند. صاحبان چنین حیواناتی، به‌رغم میل اولیه، ناچار به ترک و رهاسازی حیوان خود یا سپردن آن به فرد دیگر یا به مراکز نگهداری و حمایت از حیوانات بی‌سرپرست می‌شوند. به مجموع چنین رفتارهایی، «مشکلات رفتاری سگ‌ها» گفته می‌شود.

مشکلات رفتاری در حیوانات خانگی از شایع‌ترین مسائلی است که صاحبان آن‌ها با آن مواجه هستند. شناسایی مشکلات رفتاری و ریشه‌یابی آن و در نهایت یافتن راه حل مناسب جهت رفع و یا تعدیل آن نیازمند صرف زمان و حوصله قابل توجه می‌باشد. از آنجا که در بسیاری مواقع به علت عدم شناخت ما از حیوان، رفتار طبیعی آن برای ما به شکل یک مشکل بروز می‌کند، آشنایی با زندگی طبیعی و رفتار عادی حیوان به عنوان اولین قدم در شناخت مشکل و تفکیک نمودن آن از رفتار غیر طبیعی حیوان مطرح می‌باشد. همچنین گاهی این عدم شناخت باعث می‌شود که افراد نتوانند ارتباط سنجیده‌ای را با حیوان برقرار کنند و این برخوردهای نامناسب خود زمینه را برای بروز مشکلات رفتاری فراهم می‌نماید.

آمارها نشان دهنده‌ی درصد بالای بروز مشکلات رفتاری در سگ‌های خانگی ایران است. بر اساس مطالعه‌ی خوش نگاه و همکاران (۲۰۱۱)، بیش از ۸۶ درصد از سگ‌های خانگی حداقل دچار یک مشکل رفتاری هستند. بر اساس نتایج این مطالعه، شایع‌ترین مشکلات رفتاری گزارش شده در سگ‌های مراجعه کرده به بیمارستان دامپزشکی دانشگاه فردوسی مشهد به ترتیب عبارت‌اند بوده‌اند از: فعالیت بیش از حد، پرخاشگری، حمله و تهاجم به انسان‌ها، تخریب و به هم ریختن محیط، ادرار و مدفوع کردن در محل نامناسب، پرخاشگری، حمله و تهاجم به سگ‌های دیگر و ترسو بودن.

تحقیقات مختلف تاکنون تأثیر برخی از عوامل را در بروز مشکلات رفتاری روشن ساخته‌اند؛ از جمله‌ی این عوامل می‌توان به نژاد، سن، جنس، عقیم بودن یا نبودن، مدت و محل نگهداری و میزان آشنایی صاحب حیوان با اصول نگهداری تربیت حیوانات خانگی اشاره کرد. شرایط فیزیولوژیک و تغییرات سوخت و ساز بدن نیز در روند بروز رفتارهای طبیعی با غیرطبیعی دخیل

هستند. هورمون‌های تیروئید نقشی اساسی در روند فیزیولوژیک سیستم عصبی دارند. فرضیه‌ی مهم مورد بحث در تحقیقات اخیر، وجود ارتباط بین نحوه‌ی عملکرد محور تیروئید و «رفتار» است. گزارش‌های متعددی نشان دهنده‌ی بروز تغییرات رفتاری در مبتلایان به کم‌کاری تیروئید (شامل انسان، رت، اسب و سگ) است.

مطالعه‌ی حاضر با هدف اندازه‌گیری مقادیر سرمی شاخصه‌های کارکرد تیروئید (شامل تیروکسین تام، تیروکسین آزاد، تری‌یدوتیرونین تام، تری‌یدوتیرونین آزاد) در سگ‌های مهاجم و مقایسه‌ی آن‌ها با مقادیر سرمی شاخصه‌های کارکرد تیروئید در سگ‌های غیرمهاجم انجام گرفت.

نیلوفر شایگان
بهمن ۹۳، اهواز

فصل دوم

«مروری بر منابع»

فصل دوم: مروری بر منابع

الف-تهاجم^۱

الف-۱- تعریف

تهاجم، به هرگونه رفتار خشن یا تعلیم‌دیده علیه هر موجودی اعم از انسان گفته می‌شود و شامل رفتارهایی از قبیل دندان نشان دادن و ایجاد صدای غرغر به همراه خرناس، غرولند کردن، بالا کشیدن لب، سریع و ناگهان از جا پریدن، پریدن به سمت هدف (گاز گرفتن بدون ایجاد زخم) و گاز گرفتن کامل فرد است. قربانیان رفتار پرخاشگرانه‌ی سگ می‌توانند سگ‌های دیگر، انسان (انسان‌های بالغ، کودکان، غریبه‌ها یا صاحب حیوان)، گربه، اسب یا دیگر حیوانات باشند. حمله و گاز گرفتن سگ‌ها بر اساس جنس، سن، نژاد، تغذیه، محل زندگی و پیشینه‌ی آن‌ها متفاوت است. پرخاشگری بیشترین درصد (حدوداً ۴۲ تا ۵۹ درصد) مشکلات رفتاری سگ‌ها را شامل می‌شود

فصل دوم: مروری بر منابع

(Landsberg, 1991) است. تمامی این رفتارها نشان‌دهنده یک رفتار مشخص از یک‌گونه طبیعی است که ممکن است با زندگی و امنیت انسان، ناسازگار و خطرناک باشد. گاهی این رفتارها زیاد و باعث اتفاقات وحشتناکی می‌گردد (Nelson, 2006). برای همین، اولین برخورد پس از پی‌بردن به چنین رفتاری در سگ‌ها باید به لحاظ سلامت و امنیت انسان‌ها مورد بررسی قرار گیرد. به طوری که حتی شاید در صورت عدم درمان چنین مشکلی، دامپزشکان مجبور به مرگ با ترحم^۱ حیوان شوند (Beaver, 1999).

اگرچه اکثریت سگ‌ها بی‌خطر هستند اما گاهی اوقات حتی یک سگ آرام اگر احساس خطر، خشم و ترس از صدمه دیدن بکند، گاز می‌گیرد. گاهی اوقات نیز بازی‌های خشن با سگ‌ها ممکن است حیوان را هیجان‌زده کند و باعث بروز یک رفتار تهاجمی شود. در سگ‌های غالب، عواملی نظیر اختلال در خواب سگ در زمان استراحت، کشیدن زنجیر برای هدایت، استفاده از پوزه‌بند، در آغوش گرفتن و خیره شدن در چشم‌ها و انجام تمرین‌های خویشتن‌داری مجازات بروز خشم را تحریک می‌کند (Nelson, 2006).

پرخاشگری انواع زیادی دارد که مهم‌ترین آن پرخاشگری علیه انسان‌های آشنا و غریبه، سگ‌های دیگر و خشم ناشی از ترس می‌باشند. ترس^۲ در سگ‌ها به صورت رفتار ارثی یا اکتسابی نمایان می‌شود. مراحل زندگی یک سگ شامل چندین دوره‌ی ترس است که به ترتیب تقریباً در سه‌ماهگی، شش‌ماهگی، نه‌ماهگی، یک‌سالگی و هجده‌ماهگی مشاهده می‌شود. سگ‌ها به‌طور غریزی می‌خواهند زنده بمانند و هر اتفاق ترسناک، دردناک یا حادثه‌ای که در یکی از دوره‌های مذکور رخ دهد، برای همیشه با سگ باقی می‌ماند. وقتی همان عامل ترس یا محرک اتفاق می‌افتد، ترس دوباره

1. Euthanasia
2. Fearfulness